

MÄRKTA FÖREMÅL FRÅN VASA

I fyndmaterialet från Vasa finns det många föremål som har olika typer av märkningar. För att undersöka detta gjordes under 2010-2011 en inventering vars syfte var att dokumentera märkningarna. Studien var till en början tänkt att bara handla om bomärken men utvidgades eftersom det även fanns andra typer av märkningar.

De märkningar som är representerade består till största delen personliga ristningar som bomärken, initialer och monogram men även en annan typ av märkningar som antas vara fabriktions- och innehållsmärkningar.

Genom att studera de olika märkningarna kan vi lära oss mer om 1600-talet och om människorna som skulle ha seglat med Vasa.

De personliga bomärkena och initialerna kan ge oss information om livet ombord. Hur packade man sina utrustningar? Vilka föremål var privata ägodelar och vilka var officiella? Vilka typer av lag eller konstellationer som fanns ombord?

Fabriktions- och innehållsmärkningarna kan sannolikt lära oss mer om proviantering. Kan man till exempel genom märkningarna få fram vad tunnorna innehöll? Varifrån innehållet kom? Hur rutinerna kring proviantering såg ut?

Följande dokument är en presentation av delar från inventeringen. Ett grundmaterial för vidare studier.

Arbetet med Vasas märkningar är ett pågående projekt på Skeppsenheten

INVENTERINGEN

Inventeringen har gått till så att föremålsgrupp för föremålsgrupp har gått igenom. När ett bomärke eller annan typ av märkning har påträffats har det dokumenterats och sedan lagts in i databas samt Exceldokument. Märkets fyndplats har även markerats på en ritning föreställande Vasas olika däck.

Under arbetets gång upptäcktes flera olika sorters märkningar. Förutom vanliga bomärken, initialer o monogram fanns även troliga fabriktionsmärkningar eller/eller innehållsmärkningar samt även mer till synes obetydliga, klotterlika ristningar. Alla typer av märkningar har dokumenterats och sedan grupperats.

Stämplor som exempelvis finns på vissa av tennföremålen och kritpipor har inte ingått i denna studie. Inte heller har ornament eller rena dekorationsristningar som tex rosetter eller vågband ingått.

MÄRKNINGARNA

Totalt finns ca 284 stycken märkta föremål, vissa med flera märkningar. Antalet märkningar uppgår till ca 329 stycken. Märkena har delats in i nedanstående grupper. Grupperingarna bör ses som en första grovsortering och kommer säkerligen förändras vid framtida studier.

- Bomärken: omkring 207 föremål med 245 märkningar
- Initialer och monogram: omkring 29 föremål med 34 märkningar
- Fabrikations- innehållsmärkningar, osäkra: 48 föremål med 50 märkningar

Bomärken

Skål 18300

Tunnlock 18593

För att förklara begreppet bomärke används Georgwilhelm Wallgrens definition: ”*Bomärken användes tidigare vid alla tillfällen, där nu en namnunderskrift, initialer, monogram, en stämpel, ett sigill eller ett adligt vapen kommer i fråga. Bomärket angav icke blott ägaren till ett föremål eller att föremålet hörde till en bestämd gård. Därmed bekräftades även en urkund, en sista vilja eller en mottagen order. (Med bomärke kunde även utfört arbete signeras eller märkas.)* (Georgwilhelm Wallgrens, Något om bomärken, 1946)

Bomärket användes alltså för att märka upp personliga tillhörigheter, gårdstillhörigheter och som juridiskt bindande signatur. Beroende på vad som skulle märkas kunde bomärket antingen ristas, skäras, brännas, huggas, sys in osv. Ett bomärke förändras inte eller blir nytt om det vänds upp och ner, utan kan ”läsas” från alla håll. Ofta var det ju placerat på föremål som kunde vridas hur som helst, t.ex. ett fat. Om ett streck tillfogas eller tas bort från grundfiguren blir dock bomärket omedelbart ett nytt märke. Ofta var det precis det som skedde när ett bomärke ärvdes inom släkten.

Enligt de flesta forskares bedömning nådde bomärkesväsendet sin största utbredning i Europa vid slutet av 1500-talet. Med läsfärdighetens inbrott från slutet av 1600-talet skedde en successiv nedgång av bomärkesbruket. Under nedgångsperioden på 1700-talet synes bomärkenas knytning till släkten ha blivit lösare, och bomärket knöts mer till gården (Tuve Skånberg, Gamla gudstecken 2003)

En fråga som flera bomärkesforskare tar upp är huruvida bomärkena har utformats slumpvis, enbart med syfte att skilja sig från varandra, eller om det finns någon symbolisk bakgrund bakom tecknen. En anledning till den frågan är att samma tecken återkommer runt om på platser som inte har någon anknytning till varandra.

Mats Rehnberg skriver: *Man har ofta försökt finna likheter mellan enskilda bomärken och föregivna symboliska figurer, runtecken etc. Det har emellertid icke gått att påvisa något som helst bindande bevis för sammanhang mellan bomärkets yttre form och någon dylik inre betydelse. Då man med några streck, helst raka, vill skapa ett tecken eller märke, sker detta säkerligen i de allra flesta fall ganska slumpartat, och helt naturligt kan likartade märken uppstå på vitt skilda platser.* — från "Bomärken" i Berg G. & Svensson S. (red): Gruddbo på Sollerön. En byundersökning, tillägnad Sigurd Erixon 26/3 1938, 1938.

Tuve Skånberg däremot, menar i sin avhandling "Glömda gudstecken" att bomärken i allra högsta grad har ett symbolvärde. Han har med utgångspunkt från 27 595 bomärken från olika länder presenterat runt 80 olika symboler med olika varianter som utgör medeltida, kristna symboler som kors, treenighetssymboler, Kristus- och Mariamonogram samt olika helgonattribut.

Anmärkning

I samlingen finns ett antal märken som kan ses antingen som tecken eller enskilda bokstäver, oftast rör det sig om M, W, E. Dessa har placerats in under bomärken, och inte bland initialer, eftersom de är ett generellt vanligt förekommande bomärke utanför Vasa. Det skulle dock vara möjligt att de istället är en markering av ägarens namn och därmed skulle höra hemma i gruppen Initialer och monogram

I slutet av texten finns illustrationer av alla bomärken som påträffats!

Initialer och monogram

Tunnlock 09180

Botten till stänka 17743

I samlingen finns ett 30-tal inristade monogram och initialer. Ibland förekommer både initialer eller monogram samt bomärke på ett och samma föremål. De är spridda över hela skeppet och kan t.ex. inte knytas till platser och utrymmen som var tillägnade officerare och befäl, utan verkar förekomma i alla samhällsklasser ombord.

Ofta består initialerna av tre bokstäver, där den sista är ett S, för *son*, t.ex. APS som skulle kunna stå för Axxx PxxxxSon (tex Anders Petersson). Det finns dock ett intressant föremål

som har D som sista bokstav, det är en svepask med bokstäverna MOD som skulle kunna stå för MxxxOxxxDotter (tex Maria Olofsdotter) och alltså ha anknytning till en kvinna. Inga av initialerna eller monogrammen passar tyvärr in på de 9 personer som vi känner till namnen på.

I slutet av texten finns illustrationer över de initialer och monogram som påträffats!

Fabrikations- innehållsmärkningar, osäkra

Tunnlock 11773

Laggstav11974

Gruppen *Fabrikations- innehållsmärkningar, osäkra* är en sammanslagning av alla märkningar som inte är bomärken eller initialer/monogram. Dessa märkningar skiljer sig från bomärkena genom att de inte är figurativa, de är ofta större än bomärkena och verkar slarvigt tillverkade.

De märken som jag syftar på med benämningen *Fabrikations- innehållsmärkningar* består oftast av flera oregelbundna streck som inte bildar något synligt mönster. Eftersom dessa framförallt sitter på tunnorna har de tolkats som märkningar, tillförda för att antingen ange upphovsmannen till en fabricerad vara eller för att märka upp innehållet i tunnan tex vid sillvrakning. Enligt Professor Carl Olof Cederlund finns liknande märkningar på tunnor från Haugesund i Norge. De tunnorna hade fått sina markeringar i samband med sillvrakning. Vissa streck skulle också kunna vara markeringar för att passa ihop delarna vid tunnans tillverkning, t.ex. ett kryss som löper över flera delar.

Det faktum att dessa märkningar inte sitter på tunnor med personlig utrustning väger också för att det rör sig om en annan typ av märkning, en ickepersonlig märkning.

De märken som kallas *osäkra* är de som är just osäkra. Det är antingen de som är svåra att kategorisera eller klotterlika ristningar som varken ser ut som bomärken eller märkningarna som beskrivits ovan.

Ibland är det svårt att avgöra om dessa ristningar är avsiktliga eller bara slitage. Ibland är det också svårt att placera en märkning i rätt kategori, det gäller framförallt när endast en del av märkningen påträffats eller om den är väldigt otydlig. Det är också en anledning till att dessa grupper slogs ihop.

Fabrikations- och/eller innehållsmarkeringarna är en stor och viktig grupp som kommer att beröras i detta dokument men som i framtiden behöver vidare fördjupning. Denna studie var från början tänkt att bara handla om personliga ägarmarkeringar därför kommer fokus att läggas på dem.

I slutet av texten finns illustrationer över de fabrikations- innehållsmärkningar, övrigt som påträffats!

FÖREMÅLSGRUPPER MED MÄRKNINGAR

ANSÄTTARE

Bland Vasas ca 50 ansättarkolvar finns en enda med ett bomärke. Den skiljer sig utseendemässigt åt från övriga kolvar och det är osäkert om det verkligen rör sig om en ansättare. Bomärket sitter mitt på kolvens ena sida.

12785 ett bomärke

ASK

Det finns 8 träfragment som tolkats som delar av askar. Det är mycket osäkert om alla dessa föremål verkligen är askdelar eller någonting annat. Många saknar originalkanter och är därför svåra att kategorisera. Utav dessa har 2 stycken bomärken.

09378 initialer. Möjligen del av ask eller annat (OM eller DM)

10049 tre märken, 2 bomärken en bokstav (F). Möjligen lock eller handtag till ask. Eventuellt recent fynd.

DOSA

Sex dosor eller fragment av dosor av trä eller näver har påträffats. En av de mest välbevarade har ett bomärke på bottenplattan.

19283 ett bomärke

DISK

En disk är en flat träskiva som användes som tallrik. 27 stycken diskar eller delar av diskar har påträffats på Vasa. 9 av dessa har märkningar. Märkningarna sitter långt ut, nära kanten eller på kantens kortsida. En logisk placering med tanke på att maten placerades mitt på diken/tallriken. Vissa diskar har två eller flera märkningar.

03500 ett bomärke/bokstav

03919 ett bomärke

04221 två bomärken/bokstäver/initialer

08560 initialer

13752 två bomärken

17104 två bomärken

17901 tre bomärken (föremålet saknas)

18265 fem bomärken/initialer/bokstäver

NN17 ett bomärke

FAT TENN

Utav samlingens 25 tennfat bär 6 stycken bomärken (stämplar ingår som tidigare nämnt inte i denna inventering). Vissa fat bär endast ett märke medan andra har flera. Bomärkena är placerade på fatens undersida.

04415 ett bomärke

04416 fem bomärke/monogram?

15412 två bomärken

15413 ett bomärke

15447 två bomärken

15448 ett bomärke (ev flera)

FLASKA/BIMPEL

Träflaskor, även kallad bimpel, finns i tre exemplar. Två stycken är märkta med initialer. Märkningen sitter i båda fallen på platta fram/baksida.

04232 initialer

08561 initialer

FLASKA MASURBJÖRK

Fem mer eller mindre hela flaskor samt ett antal fragment finns i samlingen. En av de mest kompletta bär ett bomärke i botten.

07229 ett bomärke

FLASKA TENN

Det finns 8 näst intill kompletta tennflaskor samt en mynningsdel. Två av flaskorna har ristningar som skulle kunna vara någon form av bomärken.

06669 ett bomärke/bokstav (W)

15553 ett-två bomärken/slitage/dekoration (ruttmönster + kompassros)

FLÖTE

Av 43 flöten är 2 märkta.

12305 ett, initialer

16614 ett bomärke

KNIVSLIDA

12 knivslidor i varierat skick finns i samlingen . Det finns tillverkade både i läder och i trä. Två av dem har märkningar. Båda dessa är av trä.

03221 7-9 märken. Två bomärken samt 5-7 initialer/bokstäver.

10252 ett bomärke

KRUTHORN

2 utav 8 kruthorn bär bomärken. Det ena sitter på hornets lock. Det andra sitter på själva hornet.

03853 ett bomärke
14039 ett bomärke

LUNTSTAKE

Luntstakarna är delvis fragmentariska. Totalt kan man räkna samman 8 stakar. Två av dessa har bomärken. Båda föremålen är handtag som är avbrutna i ena änden. Bomärkena är placerade i de andar som inte är avbrutna, dvs toppänden.

17078 ett bomärke
17446 ett bomärke

SKED

Utav samlingens 83 skedar bär 14 stycken någon form av märkning. Alla utom en av de märkta skedarna är av trä. Den sista är av silver. På alla skedar utom en sitter märkningen på skaftet. Sked nummer 11749 har märkningen på bladets undersida.

08030 ett bomärke
08209 ett bomärke/bokstav
08830 ”bokstäver” silversked
09566 ett bomärke
09779 ett bomärke
11749 ett bomärke
14268 ett bomärke
18257 initialer
18258 ett bomärke
18259 ett bomärke
18262 ett bomärke/bokstav
18263 ett bomärke
19287 ett bomärke
20414 ett bomärke

SKOLÄST

Det finns 11 stycken skoläster i samlingen. På en av dem sitter ett bomärke. Märket sitter på lästens övre del.

08205 ett bomärke

SKRIN

Sex hela skrin samt ett fåtal gavlar, bottnar, fragment samt låshjul finns i samlingen. Fyra föremål har bomärken.

04223 ett bomärke enligt liggare. Helt skrin. Föremålet ej påträffat.
09661 ett bomärke på ena sidan samt en bokstav/klotter/ristning på locket . Helt skrin
15415 tre bomärken/monogram på skrinets botten. Helt skrin
17701 ett initial (gks). På skrinets lock. Består av lock samt gavel.

SLEV

Endast ett bomärke har påträffats på Vasas 9 slevar. Bomärket sitter på slevens skaft.

15556 ett bomärke

STÅNKA

Det finns 64 stånkor samt delar till stånkor. Utav dessa är 7 monterade. 12 stycken föremål bär bomärken. Märkenas placeringar följer inget mönster utan sitter både på handtag, lock, botten och stavar. Vissa föremål har flera bomärken.

03349 ett bomärke, bottendel

03934 ett bomärke på en laggstav. Föremålet består av några laggstavar, lock, handtag samt pip

04228 ett bomärke på botten

08233 ett bomärke på botten. Föremålet består endast av denna botten/lock

14001 ett bomärke i botten. Föremålet består av en monterad stånka med pip.

14179 fem olika bomärken, ett på handtag, fyra på botten. Föremålet består av handtag, tre stavar samt botten.

14767 två olika bomärken, ett på vardera sida om locket, föremålet består av en del till ett lock till stånka

17198 ett bomärke på botten. Föremålet består av en monterad stånka med pip.

17300 två olika bomärken på botten. Föremålet består av en monterad stånka med pip.

17743 ett monogram på botten. Föremålet består av en botten till en stånka.

17748 ett bomärke på botten. Föremålet består av 5 stavar, lock, botten samt handtag, ej monterade.

18393 ett bomärke på handtaget. Föremålet består av monterad stånka utan pip.

SVEPASK

Många av samlingens svepaskar är trasiga och/eller fragmentariska. Det totala antalet svepaskposter i databasen är 98 stycken. Ingen noggrannare dokumentation har ännu gjorts av svepaskarna varför det är svårt att ange ett troligt antal för den totala mängden hela askar. Utav de 98 föremålen bär i alla fall ett eller flera bomärken. Märkningarna är gjorda på askens lock eller bottendel.

04209 ett bomärke

08065 ett bomärke

08202 ett bomärke som förekommer 2 ggr

08297 ett bomärke

08617 ett, initialer (MI)

08912 ett bomärke/klotter

08936 ett bomärke/klotter/bokstav (M)

09183 två olika bomärken

09381 ett bomärke/bokstav (N el Z)

09388 ett bomärke

09560 ett bomärke

09587 ett bomärke

12864 ett, initialer (HT)

12988 ett initial/bokstav (M)

14110 sju märken, bomärken och initialer (LOS el ios)

14275 ett bomärke + ristade streck

14881 ett bomärke

17103 ett bomärke

18294 ett bomärke/klotter

18295 ett bomärke enligt liggare. Föremålet har ej påträffats

18296 ett bomärke/klotter

19292 två bomärken

08250 ett bomärke

NN13 initialer (MOD)

SKÅL

Det finns 44 registrerade skålar eller fragment av skålar av trä. De flesta är fragmentariska men ett 3-tal är i komplett skick. 6 stycken skålar eller fragment bär bomärken. Märkena sitter alla på undersidan av bottendelen.

09876 ett bomärke. Fragment
14109 del av ett bomärke. Fragment
15184 ett bomärke/bokstav (E). Fragment
16851 ett bomärke. Sammansatta fragment
18299 ev ett bomärke/ristningar. Sammansatta fragment till hel skål
18300 ett bomärke. Hel skål

SÄNKE

16 blysnäcken till olika typer av fiskeredskap har påträffats på Vasa. Utav dessa har ett snäcke tre olika märkningar. Snäcket har tillhört en vinda som är del av ett så kallat handsnöre, ett fiskeredskap som användes vid torskfiske.

18267 Tre märkningar; bomärke, initialer (ED) samt ett osäkert märke

VERKTYGSSKAFT

Omkring 180 olika verktygsskaft har påträffats på Vasa. Verktygsskaften som är i trä härrör från olika typer av verktyg. I de fall där själva verktyget varit tillverkat i järn har metallen rostat bort och endast skaftet finns kvar. Detta gör att det inte alltid går att fastställa vilket verktyg det rör sig om. Endast fem skaft bär bomärken.

08567 initialer (PR). Osäkert vilket verktyg det tillhört.

08760 ett bomärke. Osäkert vilket verktyg det tillhört.

14266 ett bomärke. Skaft till syl.

16594 två likadana bomärken. Skaft troligen till borrh.

18273 ett bomärke. Skaft troligen till kniv.

LAGGKÄRL

Laggkärlen är föremålsgrupper där det är svårt att ge exakta antal. Majoriteten registrerade poster är enskilda laggstavar, lock eller bottnar och ännu har inte alla delar passats ihop, även om arbetet har påbörjats. De många olika namn och benämningar (bytta, kagge, tunna, tina, kutting, kar, balja etc) som använts på laggkärl i samlingen försvårar också möjligheten att få fram rätt antal. Det är inte alltid helt klart vad som är vad eftersom benämningar har förändrats över tid och region och ingen riktig ”struktur” finns. De antal som nedan anges kommer därför säkerligen att ändras med tiden.

Många föremål (speciellt tunnorna) har flera märkningar och ofta sträcker de sig över flera laggstavar eller över flera lock/bottendelar. När märkningarna nu har registrerats på enskilda föremål, och inte i sin originalsammansättning, kan även det ge ett felaktigt antal märkningar. Jag har försökt att ”passa ihop” så många laggkärlsdelar som jag har kunnat men vill understryka att förändringar kommer att ske i denna grupp, och då framförallt bland tunnorna.

BYTTA

21 registrerade poster finns i databasen. Utav dem är omkring 10 st monterade och resten är lock, bottnar, stavar eller handtag. 5 föremål har bomärken; 3 stycken sitter på de monterade byttorna, ett på ett separat lock och det sista på en omärkt botten. På de monterade byttorna sitter bomärkena på undersidan av botten.

08608 ett bomärke/bokstav
16636 ett bomärke
16651 ett bomärke
18893 ett bomärke
NN7 två märken, ett bomärke ett bomärke/bokstav (L)

KAGGE

Det finns 55 registrerade kagge-poster i databasen. De verkar härröra från omkring 16 stycken hela kaggar. Endast en har bomärken.

17306 ett bomärke på undersidan av botten

KUTTING

Det finns ett laggkärl som har benämningen kutting. Den är påträffad utanför Vasa och det är inte säkert att den tillhört skeppet. Kuttingen har ett bomärke på botten undersida.

00477 ett bomärke

TUNNOR

Det finns omkring 2500 registrerade tunnodelar i databasen. En eller flera märkningar finns på 160 stycken föremål. Fördelningen ser ut så här; *laggstavar*: 48 stycken, *lock/botten*: 111 stycken, *tapp*: 1 st. Ofta är det svårt att skilja ett lock från en botten (om man överhuvudtaget gjorde det på de tunnor som inte skulle öppnas utan tömdes på innehåll via tapphål) varför de oftast kommer att omnämnas som just "lock/botten". I de fall där det framgår om det är ett lock eller en botten står det.

Tunnorna är den föremålsgrupp där kategorin *Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar* finns representerad. Det finns också många märkningar som kvalar in i kategorin *Osäkra*. Ibland har det varit svårt att kategorisera en märkning, speciellt i de fall då endast *en* del finns tillgänglig, tex om märkningen löper över flera stavar som inte har passats ihop. Ett ytterligare problem med tunnorna är att ett relativt stort antal har förlorat sitt originalfyndnummer vilket gör en sammansättning omöjlig.

Trots svårigheterna med denna fyndgrupp är den mycket viktig att gå vidare med. En fördjupning i kategorin *Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar* bör kunna ge intressant resultat. Det är något som inte har gjorts i den här studien.

Nedan följer en redovisning av märkningarna på tunnorna. Om det framgått vad tunnans innehåll varit har det noterats. En noggrannare redogörelse för de slutna fynden kommer dock längre fram.

Laggstavar

01610 ett bomärke. I tunnan påträffades ett fettämne.

08218 Två märkningar. Bomärke samt fabrikations- och/eller innehållsmärkningar. Tillhör lock/botten 08221 och 08222. Sammansatt tunna

08224 Två märkningar. Bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkningar. Sammansatt tunna

08438 ett bomärke. I tunnan påträffades troligen några mynt samt knappar.

08734 ett bomärke/bokstav

09075 ett bomärke.

09496 ett bomärke

11773 Ett bomärke. Sammansatt tunna. Se även lock/botten med samma nr.

11930 ett bomärke. Hör eventuellt ihop med 11931.

11931 två bomärken varav det ena fortsätter på en intelligande stav. Hör eventuellt ihop med 11930

11935 ett bomärke.
11952 ett bomärke.
11960 Ett bomärke. Se även lock/botten med samma nr. Sammansatt tunna
11974 trolig fabrikations- och/eller innehållsmärkningar. Fortsätter på intilliggande stavar.
12209 ett bomärke eller fabrikations- och/eller innehållsmärkningar. Tillhör lock/botten 12218 och 12221
13254 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
13255 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
13256 ett bomärke eller monogram
13300 trolig Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar. Se även lock/botten med samma nr.
Sammansatt tunna.
13303 Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar eller övrigt. Fortsätter på intilliggande stav
13401 Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar eller övrigt
13408 Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar eller övrigt
13424 ett bomärke
14070 ett bomärke. Hör ihop med lock 14069
14145 ett troligt bomärke. Fortsätter på intilliggande stav
15228 Ett bomärke eller Fabrikations- och/eller innehållsmärkningar. Fortsätter på intilliggande stav.
15304 Ett bomärke. Sammansatt tunna.
15629 ett bomärke eller övrigt
15778 En fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande stav.
15920 En fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande stav.
15925 En fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande stav.
16323 En fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande stav.
16333 En fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande stav.
16911 Ett bomärke
16997 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
17205 Ett bomärke?
17467 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt
18245 Ett bomärke
18616 Ett bomärke
18765 Ett bomärke. Se även lock/botten med samma nr. Sammansatt tunna
18941 Ett bomärke
18963 Två bomärken. Tillhör lock/botten 18971.
19048 Ett bomärke. Tillhör stav 19052
19052 Ett bomärke. Tillhör stav 19048.
19067 Ett bomärke
19768 Ett bomärke
NN8 Ett bomärke
NN20 Tre bomärken/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt på tre stavar. Sammansatt tunna.

Lock/botten

03390 Ett bomärke. Lock
03801 Ett bomärke
03819 Fyra – sex bomärken. Lock
04206 Ett bomärke
04349 Fem bomärken. Lock
07589 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt.
08106 Två bomärken/bokstäver. Lock

08221 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Tillhör 08222 samt stav 08218
08222 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Tillhör 08221 samt stav 08218.
08784 Ett bomärke och ett monogram. Lock
09180 Initialer. Lock
09181 Ett bomärke/bokstav. Lock
09306 Ett bomärke
10138 Ett bomärke
11139 Två bomärken/initialer
11381 Ett namn/bokstäver. Lock
11445 Två bomärken
11773 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Sammansatt tunna
11825 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
11828 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/ övrigt. Lock
11845 Ett bomärke
11901 Ett bomärke. Halv tunna/kar/balja.
11960 Två märkningar; ett bomärke/bokstav samt fabrikations- och/eller innehållsmärkning övrigt. Se även stav med samma nr. Sammansatt tunna
12031 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på tillhörande del 12032
12032 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på tillhörande del 12031
12138 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på tillhörande del 12157
12156 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Tillhör 12157 och 12138
12157 ett bomärke samt Fabrikations- och/eller innehållsmärkning . Fortsätter på tillhörande del 12138
12178 Ett bomärke
12218 Ett bomärke/bokstav. Tillhör 12221 samt stav 12209.
12221 Ett bomärke/bokstav. Tillhör 12218 samt stav 12209.
12511 Ett bomärke
12619 Ett bomärke/bokstav. Lock
12641 Ett bomärke
12642 Ett bomärke
12865 Ett bomärke samt spelbräde. Tunnan innehöll flertal föremål bla skedar, bytta, smör. Endast ett föremål med bomärke; svepask 12684.
13054 Bomärke. Fortsätter på intilliggande föremål.
13056 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
13084 Ett bomärke. Sammansatt tunna
13130 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande del.
13131 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på tillhörande del 13132
13132 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på tillhörande del 13131
13134 Ett – två bomärken/övrigt
13188 Fem bomärken/fabrikations- och/eller innehållsmärkning.
13197 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del
13281 Ett bomärke
13300 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Se även stav med samma nr.
Sammansatt tunna
13322 Del av bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning. Fortsätter på intilliggande del
13323 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
13497 Ett bomärke
13499 Ett bomärke. Fortsätter på intilliggande del.
13510 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
13587 Ett bomärke. Lock

14069 Övrigt; kompassros. Tillhör stav 14070
14362 Ett bomärke. Sammansatt tunna. Innehöll bla sked, bytta, sko, gryta, läder, knappar, verktyg, djurben, skål. Inget föremål med bomärken.
15240 Ett bomärke
15370 Ett bomärke
15371 Initialer enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
15467 Ett bomärke
15915 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
15917 Ca fem olika typer av märkningar. Bomärke/bokstäver/fabrikations- och/eller innehållsmärkning?
15931 Ett bomärke. Fortsätter på tillhörande del 15932
15932 Ett bomärke. Fortsätter på tillhörande del 15931
15944 Ett bomärke
16339 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del
16378 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
16379 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del
16404 Ett bomärke
16446 Ett bomärke?
16606 Två–fyra bomärken/ fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Märkningarna sitter på föremålets båda sidor. Fortsätter på intilliggande del. Tillhör 16607.
16607 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del. Tillhör 16606.
16660 Ett bomärke
16797 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
16866 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del
16951 Ett bomärke. Sammansatt tunna
17053 Två bomärken. Tillhör 17054
17054 Ett bomärke. Tillhör 17053.
17207 Ett bomärke
17271 Ett bomärke
17272 Ett bomärke
17293 Ett bomärke. Tunnan innehöll bla sylskaft, sked, svepask och disk. Alla med samma bomärke
17452 Ett bomärke
17476 Ett bomärke
18204 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del
18372 Ett bomärke/bokstav. Lock. I tunna påträffades bla. En stånka med annat bomärke samt en del föremål utan bomärken.
18593 Ett bomärke.
18694 Initialer. I tunnan påträffades ett stort antal föremål varav många med olika bomärken.
18765 Ett bomärke. Se även stav med samma nr. Sammansatt tunna.
18947 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del
18971 Ett bomärke. Tillhör stav 18963.
19069 Ett bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt.
19102 Ett bomärke
19655 Två märkningar; bomärke/fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt
19866 Ett bomärke
19890 Ett bomärke som fortsätter på intilliggande del.
20409 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del. Tunnan innehöll bla en sked med ett bomärke.
23888 Ett bomärke
30551 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
30552 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.

30553 Fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt. Fortsätter på intilliggande del.
30556 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
30557 Bomärke enligt fyndliggare. Föremål ej påträffat.
NN11 Ett bomärke
NN12 Monogram
NN16 Ett bomärke/bokstav/ fabrikations- och/eller innehållsmärkning/övrigt
NN21 Ett bomärke
NN23 Ett bomärke
NN24 Ett bomärke
NN25 Ett bomärke
NN26 Två bomärken. Det ena fortsätter på intilliggande del.
NN27 Ett bomärke

Tapp

08032 ett bomärke

FRÅGA ATT FUNDERA PÅ!

Inventeringen visar att märkningen av föremål inte verkar följa något logiskt mönster. Vissa föremål är märkta vissa inte.

Varför är endast några föremål i de aktuella grupperna märkta? Säkerligen har flera märken nöjts bort under tiden på havsbotten och en del ligger antagligen gömda under lager av PEG. Klart är dock att långt ifrån alla föremål i samma fyndgrupp är märkta. Varför? Om man tar skedarna som exempel; 13 utav 89 föremål är märkta. Skedarna varierar mycket sinsemellan, vissa är väldigt enkla medan vissa är snidade och visar spår på avancerat hantverk.

Bomärkena finns dock i alla grupper. Och saknas i alla grupper. Märkningen följer alltså inte ”finare” föremål och inte heller ”mindre fina”.

Man skulle kunna tänka sig att omärkta föremål legat nerpackade i större kärl som varit märkta men så verkar inte heller vara fallet. Frågan kvarstår alltså!

SLUTNA FYND

Med ett slutet fynd menas en samling föremål som deponerats samtidigt, tex en kista med innehåll. I Vasas fyndmaterial finns många slutna fynd. Större delen är personliga packningar och utrustningar och är därför både viktiga och intressanta att titta närmare på när det gäller bomärkena. Nedan följer en redovisning av de slutna fynden ombord.

TUNNOR

07843 Tunna med innehåll, fyndplats ÖB BB balk 0-2

Vissa oklarheter finns angående innehållet i denna tunna men troligt är att innehållet bestod av mynt, en stövel, läderfragment samt knappar. Ett bomärke finns på en laggstav till tunnan.
08438 laggstav, ett bomärke

08078 Tunna med innehåll, fyndplats ÖB SB balk 1-3

Tunnan innehöll en samling föremål med personlig prägel; knivslida, textil, läder, handske, skor, en masurbjörkflaska. I tunnan fanns även en svepask som innehöll en sked, ett sylskaft och ett nystan. Endast den svepasken var märkt med ett bomärke.

08065 svepask, ett bomärke

08680 Tunna med innehåll, fyndplats ÖB BB balk 2-4

Tunnan har innehållit personlig utrustning; en bytta, en sked, vax, skor, pensel, verktygsskaft, läder, knappar, mynt, skål, djurben etc. Endast botten till tunnan har ett bomärke.

14362 botten till tunna, ett bomärke

11740 Tunna med innehåll, fyndplats UB SB balk 10-11

Tunnan innehöll något slags fettämne. Bomärke sitter på en av tunnans laggstavar.

01610 laggstav, ett bomärke

12865 Tunna med innehåll, fyndplats UB SB balk 11-12

På tunnans lock finns ett inristat spelbräde samt ett bomärke. Tunnans innehåll bestod av en smörbytta, tre skedar, mynt, stövel djurben samt en svepask som innehöll träpligg, hyska samt skor. Svepasken var märket med initialerna HT.

12864 svepask, initialer

12865 lock till tunnan, spelbräde samt bomärke

13599 Tunna med innehåll, fyndplats UB SB balk 8-9

Tunnan innehöll sked, läder sil samt yxskaft. Inga märkningar har påträffats.

13702 Tunna med innehåll, fyndplast UB SB balk 10-11

Tunnans innehåll bestod av skor, knivslida, verktygsskaft, svepaskar, träpligg, läder samt djurben. En av svepaskarna verkar ha innehållit en sked, en knapp samt fiskben.

Skeden är samt den del av tunnans lock som återfunnits är märkta.

20409 del av tunnlock, fabriktions- innehållsmärkningar, osäkra

20414 sked, bomärke

14101 Tunna med innehåll, fyndplats UB SB balk 2-3

Tunnan innehöll en stor samling föremål bla; ca 14 verktygsskaft, fat, två läster, knappar, djurben, stövel och läder. Fyra stycken svepaskar fanns i tunnan, varav två med innehåll; bryne, brynsten, flinta, tågvirke, handske. Ett skålfragment samt en av svepaskarna utan innehåll har bomärken.

14109 del av skål, del av bomärke

14110 svepask; 7 bomärken (varav ett förekommer två ggr) samt initialer (LOS och /eller ios)

17277 Tunna med innehåll, fyndplats HS BB balk 4-5

Innehöll personlig utrustning; en disk, en keramikskål, träskålsfragment, mynt, textil, tågvirke samt två svepaskar. Den ena svepasken innehöll en tappkran, verktygsskaft, vax, en sked samt textilfragment. Ett och samma bomärke finns på fem föremål.

17293 tunnans lock, ett bomärke

17104 disk, ett bomärke

17103 svepask med innehåll, ett bomärke

14266 sylskaft (låg i 17103), ett bomärke

14268 sked (låg i 17103), ett bomärke

18352 Tunna med innehåll, fyndplats TD SB balk 21-22

Tunna med några få föremål; en svepask, sylskaft, tågvirke samt en stånka. Tunnlocket samt stånkan har varsitt bomärke (olika).

18393 stånka, ett bomärke

18372 del av tunnans lock, ett bomärke

18669 Tunna med innehåll, fyndplats TD SB balk 9-10

Denna tunna har en stor samling föremål som verkar ha använts av flera personer. Innehållet består av: väskbyglar, torskvinda, sänke, disk, verktygsskaft, knappar, djurben, vax, glasfragment, elddon, läder, hyska, knivslidaskor, rep, textilfragment, pensel, två skålar, 3-4 svepaskar varav en eller flera (osäkert vilken/vilka) innehöll två verktygsskaft, elddon och spegelskärva. En stånka hittades också i tunnan. Den innehöll 7 skedar varav 5 har bomärken. Totalt finns 20 märkningar på 14 olika föremål. Vissa märken förekommer på flera föremål.

18694 del av tunnans lock, initialer NOS

18265 disk, 5 märkningar; 4 bomärken varav 2 likadana. Det sista märket är mycket svagt men ser ut att vara bokstäverna DXC.

18267 sänke, tre märkningar; ett bomärke, initialerna ED samt ett osäkert märke

18294 svepask, osäkert märke i form av ett slarvigt kryss.

18295 svepask, bomärke enligt liggare. Föremålen ej påträffat

18296 svepask, ett bomärke

18299 skål, osäkert märke i form av ett slarvigt kryss.

18300 skål, ett bomärke

I stånkan:

18258 sked, ett bomärke

18259 sked, ett bomärke

18262 sked, ett bomärke

18263 sked, ett bomärke

18257 sked, initialer ED

I någon av svepaskarna (osäkert vilken):

18273 knivskaft, ett bomärke

Samma märkningar finns på följande föremål:

Sänke 18267 + sked 18257 (ED)

Sänke 18267 + disk 18265 (bomärke)

Sked 18263 + knivskaft 18257 (bomärke)

Svepask 18294 + skål 18299 (osäkert märke)

19251 Tunna med innehåll, fyndplats TD BB balk 22-23

Tunnan innehöll bla; fyra skedar, textilfragment, läder, verktygsskaft, dosa med träpligg, mynt, skor, djurben, kritpipa, disk, fyra svepaskar och en skål. Skeden, dosan och en av svepaskarna har bomärken. Alla är olika.

19283 dosa, ett bomärke

19287 sked, ett bomärke

19292 svepask, två olika bomärken

21101 Tunna med innehåll, fyndplats UB SB balk 2-3

Ytterligare en tunna med personligt innehåll; textil, handskar, vante, skor, stövel, verktygsskaft, mynt och djurben. Inga märkningar har påträffats.

KISTOR

Omkring 11 kistor har hittats på Vasa. Vissa har varit packade kvar medan andra har påträffats sönderfallna och utan innehåll. (Även kistor utan innehåll är listade).

03302 Kista utan innehåll eller märkning, fyndplats ÖB SB balk 7-9

03777 Kista utan innehåll eller märkning, fyndplats ÖB SB balk 15-16

07867 Kista utan innehåll eller märkning, fyndplats ÖB SB balk 0-2

09037 Kista utan innehåll eller märkning, fyndplats ÖB BB balk 10-11

12370 Kista utan innehåll eller märkning, fyndplats HS SB balk 10-11

18190 Del till kista utan innehåll eller märkning, fyndplats TD SB balk 10-11

18698 Kista utan innehåll eller märkning, fyndplats TD SB balk 10-11

08010 Kista "hattkistan" med innehåll, fyndplats ÖB SB balk 1-2

Den så kallade "hattkistan" är en välutrustad kista. Överst i kistan låg en hatt och en svepask. Under dessa låg två par skor, en skoläst, skofragment, handskar, verktygsskaft, mynt, en sked, vax, en liten kagge samt ett borsliknande föremål av gråbeige silke. Kistan saknar "läddika" och istället verkar ägaren lagt småsaker i svepasken som innehöll syring, kniv med pärlemorhandtag, nystan, silkessnodd, vax, ett band och en kam. Svepasken runda form är ovanlig i Vasamaterialet, de flesta är ovala. På svepasken finns ett bomärke på locket och ett på botten, båda likadana. Även skeden och skolästen har varsitt bomärke. Alla är olika.

08202 Svepask, två likadana bomärken

08205 skoläst, ett bomärke

08209 sked, ett bomärke

11761 Kista med innehåll, fyndplats UB SB balk 10-11

Kistan som har haft läddika innehöll talg till ljus, tågvirke och beslag. Inga märkningar har påträffats.

14020 Kista med innehåll, fyndplats UB SB balk 3

Det här är en av de större kistorna som hittats på Vasa. Den har en läddika som innehöll knappar, hyskor, ovanläder, sked, supkopp, pilk, tunntapp, en glasflaska, pung med mynt, pung med blykulor och flintbitar till elddon samt två kruthorn. I själva kistan fanns en disk, samt en samling mynt. Ett av kruthornen har ett bomärke.

14020 kruthorn, ett bomärke

14207 Kista med innehåll, fyndplats ÖB BB förskepp

En av samlingens mindre kistor. Kistan hade en läddika som fallit sönder. Innehållet i kistan och läddikan bestod av 3 skedar, verktygsskaft, bryne, elddon, skoppligg, knappar, läderfragment, vante, handske, textilband samt en samling mynt. Ingamärkningar har påträffats.

mynt

17985 Kista med innehåll "timmermanskistan", fyndplats TD SB balk, 21

Timmermanskistan eller verkfatet hittades i timmermansförrådet. I kistan påträffades framförallt en stor samling verktyg och verktygsdelar. I anslutning till kistan fanns knappar, en svepask, mössa, handske samt en pung med mynt. Inga märkningar har påträffats.

ÖVRIGA SLUTNA FYND

15415 Skrin med innehåll, fyndplats UB SB balk 10-11

Ett träskrin med kombinationslås. Skrinet innehöll ett par strumpor, textilfragment, ett rep samt en svepask som i sin tur innehöll skopligg och ett knivskaft. På skrinet finns tre bomärken men inga på innehållet.

15415 skrin, tre märkningar varav två är bomärken och ett är ett osäkert märke. Eventuellt är det sistnämnda del av en större märkning som redan satt på trästycket som skrinet tillverkades av.

15789 Laggad balja med innehåll ”barberarbaljan”, fyndplats HS SB balk 23-24

Den så kallade barberarbaljan har på grund av sitt innehåll tolkats som antingen barberarens eller kockens utrustning. Den innehöll ett lergodskrus, en tappkran, en tennflaska, ett rivjärn, en visp, två slevar, en sked, en dosa, en mortel samt troligen också en liten tunna.

Det finns märkningar på en av slevarna samt på tennflaska.

15553 tennflaska, bomärke eller dekoration? kompassros

15556 slev, bomärke

08619 Bylte med innehåll, fyndplats ÖB BB balk 1-3

Byltet bestod av ett stycke textil med en klump av innehåll. Innehållet bestod av flera skor, stövel, mässingsring, knappar, vante, djurben, knivskaft och en tunntapp. Inga föremål var märkta.

SAMMA BOMÄRKE PÅ FLERA FÖREMÅL

Det finns bomärken som återkommer på flera olika föremål. Ibland är flera föremål som bär samma bomärke dessutom påträffade i samma område eller i ett slutet fynd. Dessa bör med stor säkerhet tillhöra samma ägare.

Sen finns även samma bomärken på olika föremål som inte alls påträffats i anslutning till varandra utan i en helt annan del av skeppet. Om dessa föremål tillhör samma ägare är svårt att säga men det är intressant att titta närmare på.

Flera personer med samma bomärke ombord?

Vissa bomärken är mycket vanliga och förekommer runt om i hela Sverige och andra länder i Europa. Det är alltså inte omöjligt att två eller flera personer ombord på Vasa hade med sig föremål med samma märke. Bomärkesforskaren Tuve Skånberg tror att vid en sådan situation brukade den äldsta personen eller den med högst rang behålla sitt märke medan den lägre stående/yngre besättningsmannen fick byta märke eller lägga till ett bistreck.

Det finns många bomärken på Vasa som påminner om varandra men som skiljer sig just genom bistreck. Om de las till för att särskilja märkena ombord eller tillfogats tidigare bör dock vara osagt. Det har inte gått att se att några streck ser nyare ut än övriga.

Det är osäkert hur länge innan avfärden, den 10 augusti 1628, som besättningen var ombord. Besättningen skulle bestå av 133-145 man när man seglade från Stockholm. De 300 knektarna skulle tas om bord senare. Sannolikt är att åtminstone en del av sjöfolket var ombord under tiden då skeppet utrustades och riggades, dvs några månader före avfärd. Om de personerna bodde ombord eller om de var inhysta i någonstans på land och bara var ombord för att arbeta

vet man inte. Det är därför lika svårt att säga när den personliga utrustningen kom ombord och om man hade fått upp ögonen för varandras bomärken.

Man kan bara spekulera i frågan men en tanke är att man bör ha varit mycket mån om sina personliga tillhörigheter och var noga med sina märkningar. Oavsett om man bodde ombord eller på land så delade säkerligen merparten av personerna ifråga rum med flera andra och vikten av ett personligt märke bör då ha varit stor. Kanske var flera personer ur besättningen inhysta på samma ställe och delade rum innan avfärd och hade därmed koll på varandras bomärken redan då.

Ofta förekommer samma bomärke på flera olika föremål men tecknet ser annorlunda ut. Det kan tex vara mer utdraget eller ha lite andra proportioner. Man kan också se skillnader i hantverkstekniken och hur bomärket skapades/tillverkades. Ibland kan små dekorativa sk ”kråksparkar” sitta längst ut på varje streck. Det är ingenting som påverkar figuren men som tyder på ett noggrannare och skickligare hantverk.

Betyder det att det är olika ägare eller är det samma ägare som haft med sig föremål hemifrån där det inte var så noga med identisk likhet bara formen var intakt?

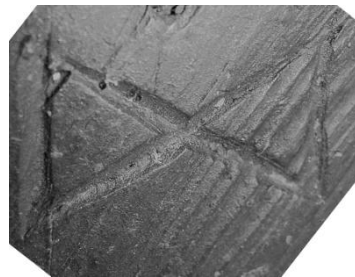
Nedan följer ett exempel på detta samt på hur ett tecken kan förändras med ett nytt streck:

03819 Tunnlock ÖB BB b 16-17

14110 Svepask UB SB b 2-3

19768 Laggstav TD SB b 3-4

13281 Tunnlock HS BB balk 9-11

19067 Laggstav TD BB b 7

15304 Laggstav HS SB b 24-25

[I slutet av texten finns illustrationer över de bomärken som liknar varandra!](#)

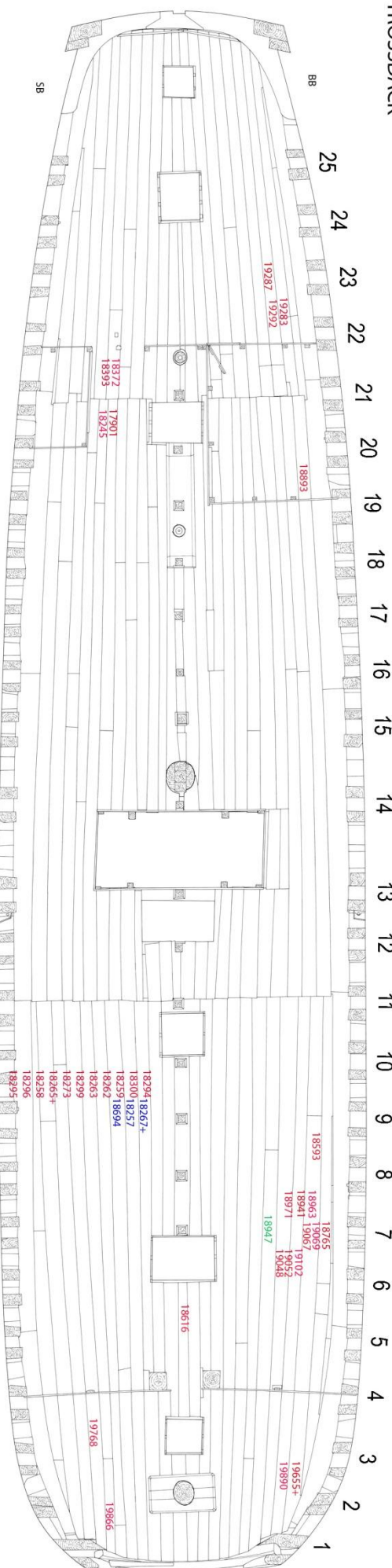
ILLUSTRATIONER

- **FYNDPLATS, ritningar över däcken med märkningarna markerade**
- **BOMÄRKEN**
- **INITIALER OCH MONOGRAM**
- **FABRIKATIONS- INNEHÅLLSMARKERINGAR, OSÄKRA**
- **BOMÄRKEN SOM LIKNAR VARANDRA**

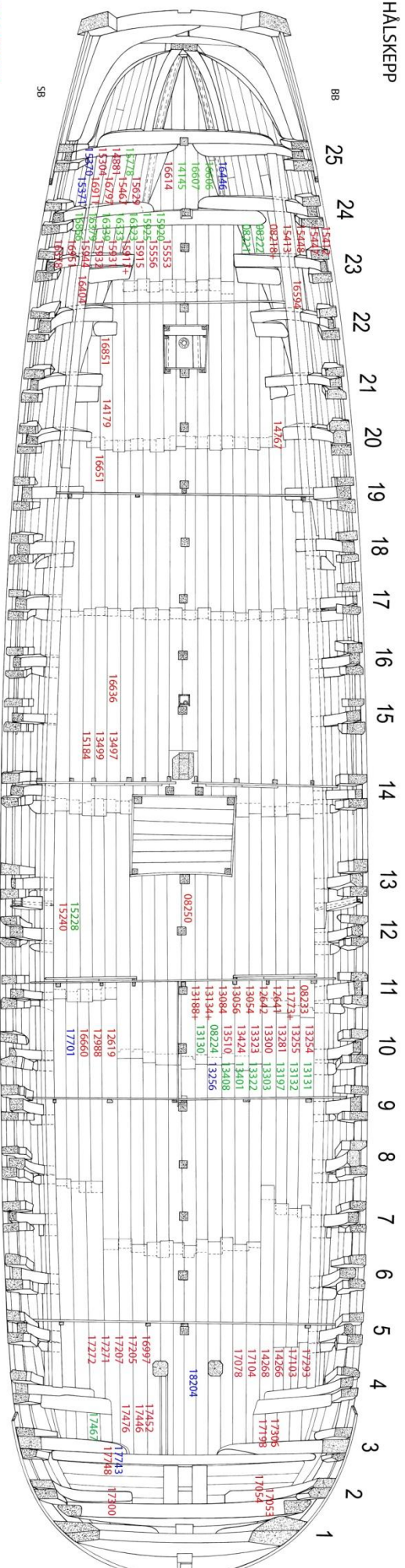

TROSSDÄCK

BOMÄRKEN INITIALER MONOGRAM INNEHÅLL-FABRIKATIONSMÄRKNINGAR ÖVRIGT

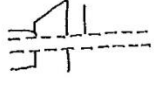
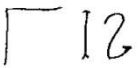
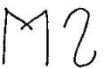

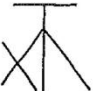

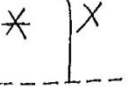
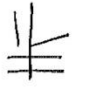
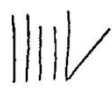

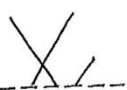

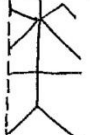
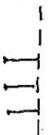

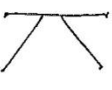

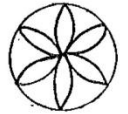
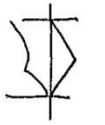

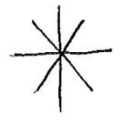

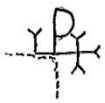

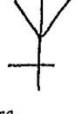

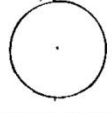

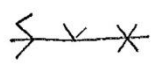

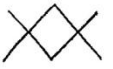

BOMÄRKE INITIALER MONOGRAM INNEHÅLL-FABRIKATIONSMÄRKNINGAR ÖVRIGT

BOMÄRKEN

03477 KUTNING	01610 LAGGSTAV	03221 KNIVSLIDA	03221 KNIVSLIDA	03349 STÅNKA	03390 TUNNLOCK	03500 DISK
03801 TUNNLOCK/BOTTEN	03819 TUNNLOCK	03819 TUNNLOCK	03819 TUNNLOCK	03819 TUNNLOCK	03853 KRUTHORN	03919 DISK
03934 STÅNKA	04206 TUNNLOCK/BOTTEN	04209 SVEPASK	04221 DISK	04221 DISK	04228 STÅNKA	04349 TUNNLOCK
04349 TUNNLOCK	04349 TUNNLOCK	04349 TUNNLOCK	04349 TUNNLOCK	04415 TENNFAT	04416 TENNFAT	04416 TENNFAT
04416 TENNFAT	04416 TENNFAT	06669 TENNFASKA	07229 MASURFASKA	07589 TUNNLOCK/BOTTEN	08030 SKED	08032 TAPP
08065 SVEPASK	08106 TUNNLOCK	08106 TUNNLOCK	08202 SVEPASK	08205 SKPLÅST	08209 SKED	08218 LAGGSTAV
08224 LAGGSTAV	08233 STÅNKA	08250 SVEPASK	08297 SVEPASK	08438 LAGGSTAV	08608 BYTTA	08734 LAGGSTAV
08760 VERK.SKAFT	08784 TUNNLOCK	08912 SVEPASK	08986 SVEPASK	09075 LAGGSTAV	09181 TUNNLOCK	09183 SVEPASK
09183 SVEPASK	09306 TUNNLOCK/BOTTEN	09381 SVEPASK	09388 SVEPASK	09560 SVEPASK	09566 SKED	09587 SVEPASK

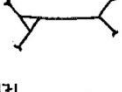
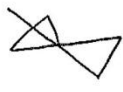

						
09661 SKRIN	09779 SKED	09876 SKÅL	10049 ASK	10049 ASK	10049 ASK	10252 KNIVSLIDA
						
11139 TUNNLOCK/BOTTEN	11139 TUNNLOCK/BOTTEN	11445 TUNNLOCK/BOTTEN	11445 TUNNLOCK/BOTTEN	11749 SKED	11773 LAGGSTAV	11845 TUNNLOCK/BOTTEN
						
11901 HALVTUNNA, KAR, BALJA	11930 LAGGSTAV	11931 LAGGSTAV	11931 LAGGSTAV	11935 LAGGSTAV	11932 LAGGSTAV	11960 TUNNLOCK
						
12160 LAGGSTAV	12157 TUNNLOCK	12178 TUNNLOCK	12218 TUNNLOCK/BOTTEN	12221 TUNNLOCK/BOTTEN	12511 TUNNLOCK/BOTTEN	12619 TUNNLOCK
						
12641 TUNNLOCK/BOTTEN	12642 TUNNLOCK/BOTTEN	12785 ANSÄTTARKBLV	12988 SVEPASK	13054 TUNNLOCK/BOTTEN	13084 TUNNLOCK/BOTTEN	13131 TUNNLOCK/BOTTEN
						
13134 TUNNLOCK/BOTTEN	13188 TUNNLOCK	13188 TUNNLOCK	13188 TUNNLOCK	13188 TUNNLOCK	13281 TUNNLOCK	13300 LAGGSTAV
						
13300 TUNNLOCK/BOTTEN	13424 LAGGSTAV	13497 TUNNLOCK	13499 TUNNLOCK/BOTTEN	13587 TUNNLOCK	13587 TUNNLOCK	13752 DISK
						
13952 DISK	14001 STÅNKA	14039 KRUTHORN	14070 LAGGSTAV	14109 SKÅL	14110 SVEPASK	14110 SVEPASK
						
14110 SVEPASK	14110 SVEPASK	14179 STÅNKA	14179 STÅNKA	14179 STÅNKA	14179 STÅNKA	14266 SVLSKAFT

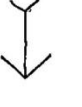
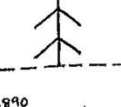
						
14268 SKED	14262 TUNNBOTTEN	14767 STÅNKA	14767 STÅNKA	14881 SVEPASK	15184 SKÅL	15240 TUNNLOCK/BOTTEN
						
15304 LAGGSTAV	15412 TENNFAT	15412 TENNFAT	15413 TENNFAT	15447 TENNFAT	15447 TENNFAT	15448 TENNFAT
						
15467 TUNNLOCK/BOTTEN	15553 TENNPLASKA	15556 SLEV	15629 LAGGSTAV	15917 TUNNLOCK/BOTTEN	15917 TUNNLOCK/BOTTEN	15931+15932 TUNNLOCK
						
15944 TUNNLOCK/BOTTEN	16404 TUNNLOCK/BOTTEN	16594 VERK. SKAFT	16614 FLÖTE	16636 BYTTA	16651 BYTTA	16660 TUNNLOCK/BOTTEN
						
16851 SKÅL	16911 LAGGSTAV	16951 TUNNLOCK/BOTTEN	17053 TUNNLOCK/BOTTEN	17053 TUNNLOCK/BOTTEN	17054 TUNNLOCK	17098 LUNTSTAKE
						
17103 SVEPASK	17104 DISK	17198 STÅNKA	17205 LAGGSTAV	17207 TUNNLOCK/BOTTEN	17271 TUNNLOCK/BOTTEN	17272 TUNNLOCK/BOTTEN
						
17293 TUNNLOCK/BOTTEN	17300 STÅNKA	17300 STÅNKA	17306 KÄGGE LOCK/BOTTEN	17446 LUNTSTAKE	17452 TUNNLOCK/BOTTEN	17476 TUNNLOCK/BOTTEN
						
17748 STÅNKA	17901 DISK	18245 TUNNLOCK/BOTTEN	18258 SKED	18259 SKED	18262 SKED	18263 SKED
						
18265 DISK	18265 DISK	18265 DISK	18265 DISK	18267 SÄNKE	18267 SÄNKE	18273 KNIVSKAFT

BOMÄRKEN

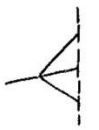

						
18294 SVEPASK	18296 SVEPASK	18299 SKÅL	18300 SKÅL	18392 TUNNLOCK/BOTTEN	18393 STÅNKA	18593 TUNNLOCK/BOTTEN

						
18616 LAGGSTAV	18765 LAGGSTAV	18765 TUNNLOCK/BOTTEN	18893 BYTTA	18941 LAGGSTAV	18966 LAGGSTAV	18963 LAGGSTAV

						
18971 TUNNLOCK/BOTTEN	19048 LAGGSTAV	19052 LAGGSTAV	19067 LAGGSTAV	19069 TUNNLOCK/BOTTEN	19102 TUNNLOCK/BOTTEN	19283 DOSA

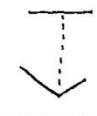
						
19287 SKED	19292 SVEPASK	19292 SVEPASK	19655 TUNNLOCK	19768 LAGGSTAV	19866 TUNNLOCK/BOTTEN	19890 TUNNLOCK/BOTTEN

						
20414 SKED	23888 TUNNLOCK	NN7 BYTTA	NN7 BYTTA	NN8 LAGGSTAV	NN11 TUNNLOCK	NN13 SVEPASK

						
NN16 TUNNLOCK	NN17 DISK	NN20 LAGGSTAV	NN20 LAGGSTAV	NN21 TUNNLOCK	NN23 TUNNLOCK	NN24 TUNNBOTTEN

						
NN25 TUNNLOCK	NN26 TUNNLOCK	NN27 TUNNLOCK	04223 SKRIN	11825 TUNNBOTTEN	12056 TUNNBOTTEN	13254 LAGGSTAV

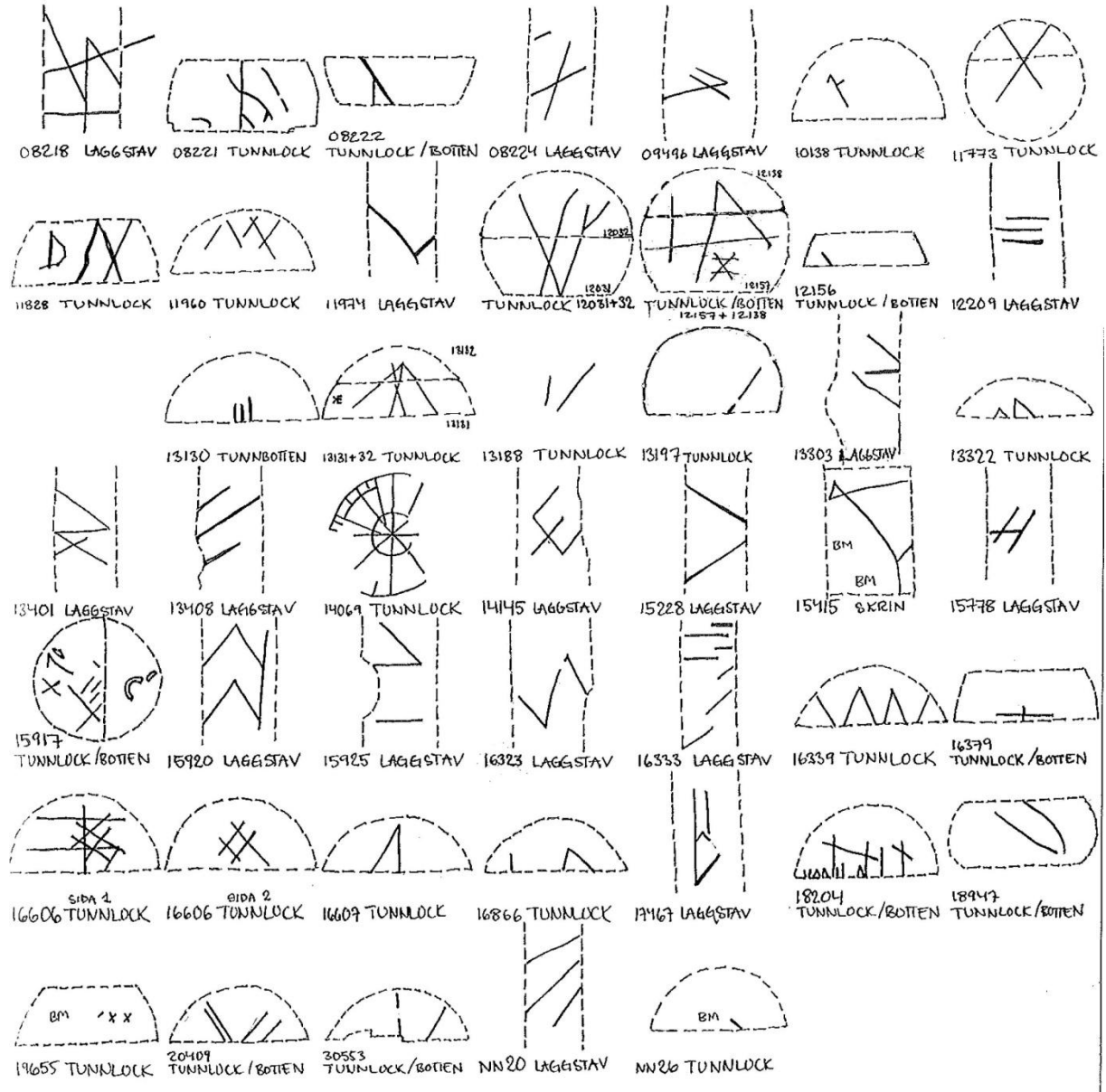
						
13250 LAGGSTAV	13323 TUNNBOTTEN	13510 TUNNLOCK	15915 TUNNBOTTEN	16398 TUNNBOTTEN	16797 TUNNBOTTEN	16997 LAGGSTAV

						
18296 SVEPASK	20551 TUNNBOTTEN	30552 TUNNBOTTEN	30556 TUNNLOCK	30557 TUNNBOTTEN	14275 SVEPASK	12865 TUNNLOCK

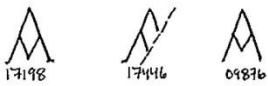
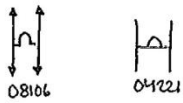
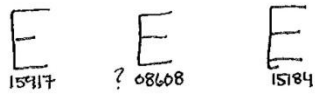
INITIALER OCH MONOGRAM

HMS LIS	DEN	MS	ETS		VE	
03221 KNIVSLIDA	03221 KNIVSLIDA	03221 KNIVSLIDA	03221 KNIVSLIDA	04232 FLASKA	04416 TENNPFAT	08560 DISK
APG	P R	M I	SJS	HIEBL	MGS	M
08561 FLASKA	08567 VERK. SKAPT	08617 SVEPASK	08784 TUNNLOCK	08830 SILVERSKED	09180 TUNNLOCK	09378 ASK
HAN	B/	HT	A	los	RR	HR
11381 TUNNLOCK	12305 FLÖTE	12864 SVEPASK	13256 LAGGETAV	14110 SVEPASK	15370 TUNNLOCK	15371 TUNNBOTEN
		Hc	GKS		ED	DYC
15415 SKRIN	15415 SKRIN	16446 TUNNLOCK/BOTTEN	17701 SKRIN	17743 STÄNKA	18257 SKED	18265 DISK
ED	NOS	M	MOD		M/	
18267 SÄNKE	18694 TUNNLOCK	NN12 TUNNLOCK	NN13 SVEPASK	NN13 SVEPASK	09661 SKRIN	

FABRIKATION- INNEHÅLLSMARKERINGAR, OSÄKRA

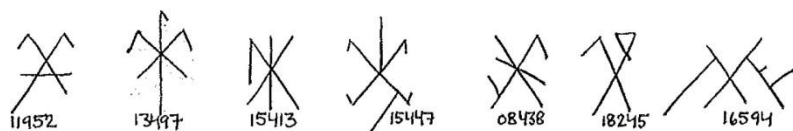
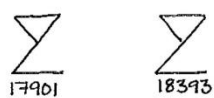
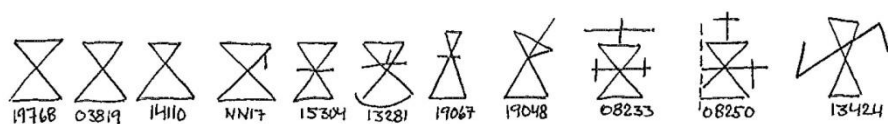
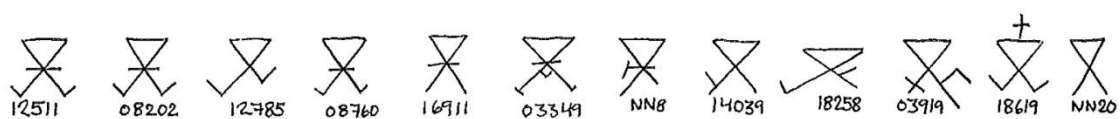
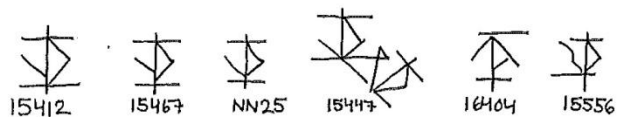

BOMÄRKEN SOM LIKNAR VARANDRA

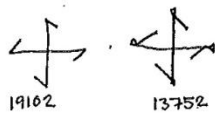

BOMÄRKEN SOM LIKNAR VARANDRA

BOMÄRKEN SOM LIKNAR VARANDRA

19102 13752

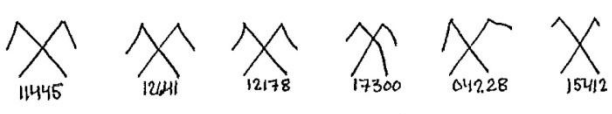
18263 17476 04415 14179 09779 18765 18273 14767 19292

11845 04416 18963 18294 18299

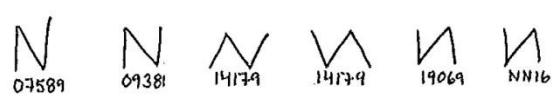
08784 19292 17054

11445 12441 12178 17300 04228 15412

13752 09560 18963 NN7 03853

07589 09381 14179 14179 19069 NN16

13188 13300 18265